

Sygnatura akt III Ua 21/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 20-10-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia – SO Elżbieta Majewska**

Sędziowie **SO Jadwiga Świącicka , SO Anna Walczak – Sarnowska (spr.)**

Protokolant: **sekretarz sądowy Marcin Jamrózka**

po rozpoznaniu w dniu **20-10-2015 r.** w **Koninie**

sprawy z wniosku (...) w L.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o zasiłek pogrzebowy

na skutek apelacji **pozwanego**

od wyroku **Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

w **Koninie**

z dnia **07-05-2015r.** sygn. akt **IV U 135/15**

I. Zmienia zaskarżony wyrok w całości i poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że oddala odwołanie.

II. Zasądza od odwołującej (...)na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Jadwiga Świącicka Elżbieta Majewska Anna Walczak- Sarnowska

Sygnatura akt III Ua 21/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11.02.2015 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił odwołującemu się (...) w L. prawa do zasiłku pogrzebowego. W uzasadnieniu wskazano, że zgodnie z przepisami zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu. Zdaniem organu rentowego ustawodawca nie przewidział prawa do zasiłku pogrzebowego dla podmiotu jakim jest „fundacja”, tj. odwołujący. Odwołujący się złożył w wyznaczonym trybie i terminie odwołanie, w którym wskazał, że dokonana przez organ rentowy wykładnia przepisów jest błędna. Zgodnie z przepisem zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Skoro ustawodawca posłużył się określeniem „osoba”, to stosując

reguły wykładni gramatycznej do kręgu osób uprawnionych należy zaliczyć zarówno osoby fizyczne jak i osoby prawne. Odwołujący przytoczył orzecznictwo Sądu Najwyższego na poparcie swoich tez. W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu powołano argumenty tożsame jak w decyzji.

Wyrokiem z dnia 7 maja 2015 r. (sygn. akt IV U 135/15) Sąd Rejonowy w Koninie zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 11.02.2015 r. w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.200 zł oraz zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na podstawie następujących ustaleń stanu faktycznego :

Ubezpieczony J. B. zmarł w (...), prowadzonym przez Fundację (...) z/s w L. - odwołującego. W (...) przebywał do (...) r. J. B. nie miał krewnych, którzy byliby zobowiązani do sprawienia pochówku. W testamencie z dnia (...) r. wskazał odwołującego jako jedynego spadkobiercę i zobowiązał go jednocześnie do sprawienia pogrzebu na cmentarzu parafialnym w L.. Odwołujący wykonał to zobowiązanie i poniósł z tego tytułu koszty w wysokości 4.200 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS. Dokumenty, na podstawie których ustalono stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał za całkowicie wiarygodne, bowiem autentyczności i prawdziwości treści w nich zawartych nie kwestionowały strony, a i Sąd I instancji nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

W rozważaniach prawnych Sąd Rejonowy podał, że zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Ust. 2 wskazuje, że zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu.

Następnie Sąd Rejonowy podał, że w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 01.06.2010 r., II UK 14/10, OSNP 2011/21-22/280, LEX nr 785922 wskazano, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie wykluczają możliwości sprawienia pochówku przez inne osoby niż członkowie rodziny zmarłego ubezpieczonego lub podmioty ustawowo wymienione w art. 78 ust. 2 ustawy, w szczególności gdy zmarły nie miał rodziny, która zajęłaby się pochówkiem albo gdy jego doczesną wolą było sprawienie pogrzebu przez określone (wskazane) osoby spoza członków jego rodziny, bądź gdy koszty pogrzebu pokrywa osoba niespokrewniona ze zmarłym w przypadkach braku jego spadkobierców lub innych podmiotów zobligowanych do sprawienia jego pogrzebu. W takich przypadkach te "inne" osoby, które pokryły koszty pogrzebu, będą uprawnione do zasiłku pogrzebowego po zmarłym ubezpieczonym do wysokości udokumentowanych kosztów, nie wyższej jednak niż określona w art. 80 ustawy (art. 78 ust. 1 w związku z art. 79 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach). Sąd I instancji wskazał również, że w wyroku z dnia 13.12.2010 r., I UK 222/10, OSNP 2012/5-6/70 Sąd Najwyższy wyjaśnił pojęcie „osoby”, o którym mowa w art. 78 ust. 1 ustawy. Wskazał, że użyte w art. 78 ust. 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określenie "osoba" obejmuje wszystkie osoby fizyczne i wskazane osoby prawne.

W obrębie ogólnej kategorii osób fizycznych nie zachodzi żadne pierwszeństwo krewnych lub innych osób bliskich przed osobami obcymi; od wszystkich wymagane jest pokrycie kosztów pogrzebu. Tym samym przepisy art. 78-79 ustawy wprowadzają zasadę wypłaty zasiłku pogrzebowego lub zwrotu kosztów pogrzebu w udokumentowanej wysokości - oprócz bliskich - także osobom "obcym", bez jakiegokolwiek ich różnicowania, oraz na rzecz podmiotów wymienionych w art. 78 ust. 2 (pracodawca, dom pomocy społecznej, gmina, powiat, osoba prawna kościoła lub związek wyznaniowy). Jedynymi podmiotami wyłączonymi z możliwości ubiegania się o zasiłek pogrzebowy, pomimo zorganizowania pogrzebu i pokrycia jego kosztów, są - na podstawie art. 79 ust. 2 ustawy - oprócz Państwa, co jest oczywiste - organizacje polityczne lub społeczne, jeżeli zasiłek nie przysługuje im z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu własnego pracownika.

Sąd Rejonowy podał również, że Sąd Najwyższy wskazał w w/w orzeczeniu, że ograniczenie podmiotów uprawnionych jest zbyt restrykcyjne, a jego przyjęcie nie respektowałoby woli uprawnionych członków rodziny do przeniesienia uprawnień do zasiłku pogrzebowego na rzecz osoby, która za ich zgodą i z ich woli, chociaż zmarłemu obca, pokryła koszty pogrzebu. Sąd I instancji podał, że na gruncie niniejszej sprawy ubezpieczony J. B. uczynił odwołującego jedynym spadkobiercą testamentowym i zobowiązał go do sprawienia pochówku. Tym bardziej zatem szanując wolę zmarłego, odwołujący mimo że nie znajduje się w kręgu członków rodziny zmarłego, jest zdaniem Sądu Rejonowego uprawniony do zwrotu kosztów pogrzebu, jako inna osoba z art. 78 ust. 1 cytowanej ustawy.

Wobec powyższego Sąd Rejonowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 11.02.2015 r. w ten sposób, że przyznał odwołującemu się (...) w L. prawo do zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.200 zł. Obciążenie kosztami postępowania nastąpiło na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 78 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440 t.j.) poprzez przyznanie (...)prawa do zasiłku pogrzebowego po J. B.. W oparciu o powyższe zarzuty wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującej na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa sądowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy powołał się na orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 23.06.2009 r. (II BU 26/08) a także z 13.12.2010 r. (I UK 222/10) i wskazał, że Fundacja nie jest podmiotem wskazanym w art. 78 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a zatem brak było podstaw prawnych do przyznania jej prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym J. B..

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje :

Apelacja okazała się uzasadniona i spowodowała zmianę zaskarżonego orzeczenia. Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się jedynie do interpretacji przepisów prawa materialnego i rozstrzygnięcia czy fundacja może być podmiotem uprawnionym do przyznania zasiłku pogrzebowego w myśl przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2015.748) w sytuacji w której poniosła koszty pogrzebu ubezpieczonego J. B..

Regulacja związana z prawem do zasiłku pogrzebowego jest przedmiotem działu V powyższej ustawy, która określa kwestię prawa i wypłaty zasiłku pogrzebowego. Prawo do zasiłku pogrzebowego przysługuje zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Natomiast w art. 78 ust. 2 ustawy wymieniono, iż prawo do zasiłku przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu. Jakkolwiek w art. 78 ust. 1 mowa jest ogólnie o „osobie” tym niemniej należy podzielić pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 23 czerwca 2009 r. (II BU 26/08, Lex nr 519216), że wydaje się, iż zamysłem ustawodawcy było uwzględnienie w art. 78 ust. 1 ustawy jedynie osób fizycznych. Taki wniosek wysuwa się po powiązaniu tego przepisu z treścią art. 78 ust. 2 ustawy. Gdyby bowiem art. 78 ust. 1 miał dotyczyć wszystkich osób fizycznych i prawnych to zbędnym byłoby przyznawanie wymienionym w ust. 2 określonym podmiotom prawa do zasiłku pogrzebowego skoro byłyby one uprawnione do niego na podstawie art. 78 ust. 1. Taka regulacja oznacza, że wymienienie w art. 78 ust. 2 określonych jednostek organizacyjnych oznacza, że art. 78 ust. 1 odnosi się wyłącznie do osób fizycznych. Powołany w treści uzasadnienia Sądu I instancji pogląd Sądu Najwyższego przedstawiony w wyroku z dnia 13.12.2010 r. I UK 222/10, iż określenie „osoba” użyte w art. 78 ust. 1 obejmuje wszystkie osoby fizyczne i wskazane osoby prawne należy odczytywać z uwzględnieniem art. 78 ust. 2 ustawy, skoro art. 78 ust. 1 nie zawiera

„wskazania” katalogu osób prawnych, którym przysługuje prawo do zasiłku pogrzebowego. Ponadto Sąd Najwyższy odwołał się do wskazanego powyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2009 r. (II BU 26/08) w którym jednoznacznie wskazano, że krąg uprawnionych do zasiłku pogrzebowego jest zamknięty i ogranicza się do osób fizycznych (art. 78 ust. 1) oraz podmiotów enumeratywnie wskazanych w art. 78 ust. 2. Prawo (...)

do zasiłku pogrzebowego należało więc rozpatrywać jedynie w kontekście regulacji z art. 78 ust. 2 ustawy. Wymieniony tam katalog osób uprawnionych do zasiłku pogrzebowego przyznawanego na mocy powołanej ustawy jest ściśle określony i odwołująca co jest okolicznością niebudzącą wątpliwości nie jest podmiotem tam wymienionym. Nie było więc prawidłowym przyznanie odwołującej prawa do wnioskowanego świadczenia tym samym doszło do niewłaściwej wykładni przez Sąd Rejonowy przepisu prawa materialnego tj. art. 78 ustawy emerytalnej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą decyzję w ten sposób, że oddalił odwołanie.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 391 § 1 w zw. z art. 98 i 108 kpc w związku z § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 29.07.2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2015.1078).

SSO Jadwiga Świącicka SSO Elżbieta Majewska SSO Anna Walczak - Sarnowska